

Research Paper

The Analysis of Socio-Economic Sustainability of Rural Areas in Ilam Province

Sakineh Karamshahi¹, *Seyyed Eskandar Seidaei²

1. PhD Student, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.
 2. Associate Professor, Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.



Citation: Karamshahi, S., & Seidaei, S.E. (2022). [The Analysis of Socio-Economic Sustainability of Rural Areas in Ilam Province (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 12(4), 848-865, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.323624.1636>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2021.323624.1636>

Received: 12 May 2021

Accepted: 14 Sep.2021

ABSTRACT

The developments in rural society over the past decades indicate instability and the existence of major socio-economic challenges in the process of sustainable development of rural areas. The neglect of diversity and continuous change in the socio-economic conditions of country rural communities and neglect of socio-economic infrastructure of rural society has added to the problems and challenges of rural development. Therefore, it is necessary to pay attention to socio-economic sustainability for planning and managing rural areas. The purpose of doing this study is to analyze the socio-economic stability of rural areas in *Ilam* province using GIS. For sampling, out of 378 villages with more than 20 households, 37 villages were selected as a sample and 250 questionnaires were completed by the villagers. The research method in this article is descriptive-analytical and for data collection two methods of field study and – library study were used. Also, data analysis was performed using one-way analysis of variance, factor analysis, and multiple regression analysis. The results of a one-way analysis of variance show that there is a significant difference between economic and social sustainability indicators in different dimensions. Also, the results of factor analysis show that the number of indicators that indicate the factors affecting the sustainability of villagers are reduced to 12 special factors and the results of multiple regression analysis indicate that social components (0.217) have the greatest effect and economic components (0.042) have the least effect on the sustainability of villages in the study area.

Key words:

Rural Areas,
 Economic Sustain-
 ability, Social Sus-
 tainability, Sustain-
 ability Indicators,
Ilam Province

Copyright © 2022, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract

1. Introduction

In the current situation, paying attention to social and economic sustainability, taking into account the challenges and

grievous bottlenecks of developing countries, becomes more necessary, and in the meantime, rural areas face many problems. A significant share of rural instabilities goes back to socioeconomic instability, which in addition to deteriorating employment, income, inequality of opportunity, access to services, basic needs, and the like,

* Corresponding Author:

Seyyed Eskandar Seidaei, PhD

Address: Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Geographical Sciences and Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Tel: +98 (913) 1098975

E-mail: s.seidaei@geo.ui.ac.ir

also has a negative impact on environmental sustainability. Due to these instabilities, rural areas are experiencing consequences such as urban-rural inequalities, population evacuation, migration, and environmental degradation. Economic sustainability and social sustainability are two inseparable components because individual welfare is not separate from the welfare of society and the existence of social cohesion, empathy, and tolerance leads to an atmosphere in which people feel more responsible and believe that a fairer distribution of resources in the long run plays a key role.

2. Methodology

In this article, the type of research is applied and in terms of nature and method, it is descriptive-analytical. The statistical population of this research uses GIS for sampling out of 378 villages with more than 20 households, and 37 villages were selected as a sample and 250 questionnaires were calculated and randomly completed by the villagers in the period 2020-2020. To assess the validity (with access to various internal and external sources) and reliability in compiling and adjusting the questionnaire, Cronbach's alpha method was used in SPSS software which indicates that the data are satisfactory for the research. The results are listed for economic and social indicators with 0.928, respectively.

3. Results

For the situation of rural settlements in the case area, in terms of socio-economic stability, the analysis of variance test has been used. The test results show that the significance level is less than 0.05 (0.00= sig). Therefore, the difference between the average social and economic dimensions in the levels of rural settlements is accepted. Also, to determine the most important socio-economic factors effective in achieving sustainability, factors whose specific value is greater than 1 have been accepted. Accordingly, 12 factors were extracted, which their specific value was greater than 1, that is, the larger the value, the greater the importance and effectiveness of the factor. The survey of regression fitting model shows the positive effect of socio-economic factors in the sustainability of rural areas by 0.99. The use of a multiple regression model with the effects of socio-economic factors on the stability of sample villages was identified. As the results indicate, the 18 socio-economic dimensions are quite significant and among the 18 indicators studied, sustainability in the sample villages had the most impact on social components (0.217) and the least impact on economic components (0.042) on sustainability of villages in the study area.

4. Discussion

One of the important issues related to rural settlements is socio-economic sustainability. These two components, due to more attention to the components of environmental sustainability, have been largely overshadowed by it and have been less independently studied. Social sustainability means a healthy life by meeting the basic needs of rural people, taking into account the quality of life, while maintaining the quality of the environment and related economic systems to achieve the highest level of life satisfaction. Also, economic sustainability means strengthening the foundations of the economy and achieving economic security in terms of access to sustainable livelihoods, continuous and stable affairs, useful employment and reliable financial resources, and finally, appropriate technology in line with the environment and human resources. In this paper, social sustainability was discussed with two components of social capital and social welfare, and economic sustainability with three components of economic justice, economic stability, and economic welfare.

5. Conclusion

Socio-economic sustainability is taken into consideration with the aim of improving the standard of living of people in rural areas and reducing the gap between rural and inter-urban inequalities, paying attention to socio-economic infrastructure such as social participation, social trust, security, increasing employment, increasing production, increasing income, etc. According to the results of each statistical test, it can be concluded that social and economic stability in rural areas of Ilam province has a significant difference according to the mentioned criteria. Thus, economic stability has more fluctuations than social stability. Therefore, it can be said that the economic dimension of sustainability (including increasing employment, increasing income, saving, creating conditions for increasing rural investment, increasing production, etc.) in the study area needs more attention. Therefore, proper land planning and management are necessary to prevent the instability of rural areas.

Acknowledgments

This article is an excerpt from Sakineh Karamshahi's doctoral dissertation entitled "Spatial analysis of socio-economic sustainability in rural areas of Ilam province". In compiling this article, I would like to express my gratitude and appreciation for the efforts of my esteemed professor, Dr. Sidaskander Seidai, whom I benefited from his valuable guidance.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest



تحلیل پایداری اقتصادی - اجتماعی مناطق روستایی در استان ایلام

سکینه کرماهی^۱، * سیداسکندر صیدایی^۲

۱- دانشجوی دکتری، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

۲- دانشیار، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

حکیده

تاریخ دریافت: ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۰

تاریخ پذیرش: ۲۳ شهریور ۱۴۰۰

تحولات جامعه روستایی طی دهه‌های گذشته حاکی از عدم پایداری وجود چالش‌های عمده اجتماعی، اقتصادی در روند توسعه پایدار نواحی روستایی است. غفلت از تنوع و تحول مستمر در شرایط اجتماعی - اقتصادی جوامع روستایی و بی‌توجهی به زیرساخت‌های اجتماعی - اقتصادی توسعه در جامعه روستایی بر مسائل و چالش‌های توسعه روستایی افزوده است. از این رو توجه به پایداری اقتصادی - اجتماعی جهت برنامه‌ریزی و مدیریت مناطق روستایی ضروری است. هدف از انجام این تحقیق تحلیل وضعیت پایداری اقتصادی - اجتماعی مناطق روستایی استان ایلام است که با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی جهت نمونه‌گیری، از بین ۳۷۸ روستای بالای ۲۰ خانوار، ۳۷ روستا به‌عنوان نمونه انتخاب و ۲۵۰ پرسشنامه توسط روستائیان تکمیل شده است. روش تحقیق در این مقاله، توصیفی - تحلیلی است و جهت گردآوری اطلاعات از دو روش کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است. همچنین تجزیه و تحلیل اطلاعات با استفاده از تحلیل واریانس یک‌طرفه، تحلیل عاملی و تحلیل رگرسیون چندگانه انجام شده است. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک طرفه نشان می‌دهد که تفاوت معناداری بین شاخص‌های پایداری اقتصادی و اجتماعی در ابعاد مختلف وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهد، از تعداد شاخص‌هایی که بیانگر عوامل مؤثر بر پایداری روستائیان هستند به ۱۲ عامل ویژه تقلیل می‌یابند و نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه حاکی از آن است که مؤلفه‌های اجتماعی (۰/۲۱۷) دارای بیشترین میزان تأثیر و مؤلفه‌های اقتصادی (۰/۴۲) کمترین میزان تأثیر را در پایداری روستاهای منطقه مورد مطالعه داشته‌اند.

کلیدواژه‌ها:

مناطق روستایی، پایداری اقتصادی، پایداری اجتماعی، شاخص‌های پایداری، استان ایلام

مقدمه

وضعیت اشتغال، درآمد، نابرابری فرصت‌ها، دسترسی به خدمات، نیازهای اساسی و نظایر آن بر پایداری محیطی نیز بازخورد منفی دارند. عرصه‌های روستایی با توجه به این ناپایداری‌ها پیامدهایی چون نابرابری‌های شهری - روستایی، تخلیه جمعیتی، مهاجرت و تخریب محیط‌زیست را تجربه می‌کنند (Shabirchima & Randinli, 1994). به جرئت می‌توان گفت شکاف‌ها و فواصل درون نسلی از یک‌سو نابرابری‌های ناحیه‌ای و سکونتگاهی از سوی دیگر بیش‌ازپیش نواحی روستایی کشور و فرایند توسعه پایدار روستایی در آن‌ها را متأثر ساخته و از این رهگذر ضرورت و اولویت توجه به پایداری اجتماعی و اقتصادی را در برنامه‌ریزی توسعه پایدار روستایی گوشزد می‌نماید. برنامه‌ریزی که قبل از هر چیز مستلزم شناخت ناپایداری‌ها و میزان پایداری سکونتگاه‌های روستایی است تا بر پایه آن بتوان اقدامات هماهنگ و مناسب را در جهت پایداری آن‌ها انجام داد (Tavakoli, 2014).

جوامع روستایی در طول چند دهه اخیر با چالش‌های متعددی از جمله کاهش جمعیت روستایی، کاهش درآمد، کاهش سطح اشتغال، کاهش تولیدات زراعی و مهاجرت نیروی کار مواجه شده‌اند (Galani-Moutafi, 2013). به دلایل ذکرشده، تعداد زیادی از پیشگامان اجتماعی و دولت‌ها در سراسر جهان، ناپایداری موجود در جهان را درک کرده‌اند و تمایل دارند فعالیت‌های خود را به سمت پایداری تغییر دهند (Missimer et al., 2010). در شرایط کنونی توجه به پایداری اجتماعی و اقتصادی با در نظر گرفتن چالش‌ها و تنگناهای گریبان‌گیر کشورهای در حال توسعه ضرورت بیشتری می‌یابد و در این بین عرصه‌های روستایی با مشکلات عدیده‌ای مواجه‌اند. سهم درخور توجهی از ناپایداری‌های روستایی به ناپایداری اجتماعی - اقتصادی بازمی‌گردد که علاوه بر وخامت

* نویسنده مسئول:

دکتر سیداسکندر صیدایی

نشانی: اصفهان، دانشگاه اصفهان، دانشکده علوم جغرافیایی و برنامه‌ریزی، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی.

تلفن: ۹۸۹۷۵ (۹۱۳) +۹۸

پست الکترونیکی: seidaiy@geo.ui.ac.ir

زندگی انسانی همراه است و با مفاهیمی چون مشارکت، انسجام، عدالت اجتماعی، کیفیت زندگی و امید به آینده همراه بوده و بر آن‌ها تأکید دارد. همچنین در چهارچوب رویکرد توسعه پایدار روستایی، پایداری اقتصادی در بقای سکونتگاه‌های اهمیت فراوانی دارد و توجه به آن نیز در سکونتگاه‌های روستایی همانند مناطق شهری از اهمیت فراوانی برخوردار است؛ به طوری که امروزه فقر و نابرابری‌ها مهم‌ترین چالش جامعه بشری محسوب می‌شوند (Bigdeli Rad & Maleki, 2020). مسائل اقتصادی نیز در گسترش ایده‌های مدرن پایداری نقش برجسته‌ای دارند. توسعه اقتصادی برای بیشتر کشورهای جهان هدفی آرمانی است. همه کشورهای عقب‌مانده تمایل دارند بر ظرفیت و توان مادی، انسانی و معنوی خود بیفزایند و در پرتو بالا بردن ظرفیت‌ها و توانایی‌ها، اقتصاد قدرتمند داشته باشند (Alavizadeh, 2007).

یو و ژان^۱ (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی معیشت پایدار و پایداری روستایی از نظر امنیت زیست‌محیطی، اقتصادی کارآمد و عدالت اجتماعی در چین پرداخته‌اند. نتایج نهایی نشان می‌دهد که سیاست‌هایی برای بهبود پایداری و امنیت معیشت روستاییان با توجه به شرایط منطقه‌ای و محلی پیشنهاد شده است.

باکو^۲ و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی پایداری منطقه‌ای بلغارستان را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی مورد مطالعه قرار داده‌اند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مناطق روستایی بلغارستان در سطح کلان پایداری خوبی دارند و نیاز به تمرکز بیشتر در سطح پایداری اجتماعی و زیست‌محیطی دارند و تحقیقات بیشتری برای ارزیابی ابعاد پایداری در سطح میکرو مورد نیاز است تا مسائل عمده را در مناطق روستایی مطرح کند.

مانوس^۳ و همکاران (۲۰۱۳) در مطالعه‌ای به رتبه‌بندی نواحی روستایی اتحادیه اروپا بر پایه شاخص‌های اجتماعی و شناسایی مؤلفه‌های اجتماعی تأثیرگذار بر پایداری جوامع روستایی پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که مؤلفه‌هایی همچون مشارکت اجتماعی، سرمایه‌های اجتماعی و محرومیت‌های اجتماعی در قالب ۲۴ شاخص، معیارهای مناسبی جهت سنجش پایداری نواحی روستایی هستند.

بیگدلی راد و ملکی (۲۰۲۰) در پژوهشی به شناسایی معیارهای مؤثر بر پایداری اجتماعی و اقتصادی در مناطق روستایی پرداخته‌اند و با بهره‌گیری از طراحی ساختار سلسله مراتبی به تحلیل و رتبه‌بندی معیارها از نظر میزان اهمیت پرداخته شده است. در ادامه و با بررسی آرای متخصصان و کارشناسان توسعه برنامه‌ریزی روستایی مشخص شد که میزان تأثیر معیارهای اجتماعی و اقتصادی بر پایداری سکونتگاه‌های روستایی تقریباً

محدوده مورد مطالعه در استان ایلام دارای ۱۷۵۱۳۴ نفر جمعیت روستایی هست که از لحاظ پایداری اجتماعی - اقتصادی با چالش‌هایی از جمله ضعف در زمینه‌های اشتغال، عدم تنوع در اشتغال، کمبود فرصت‌های شغلی، ضعف در زمینه‌های بهداشتی، آموزشی، فرهنگی، بالا بودن میزان فقر، ضعف دانش عمومی، عدم توسعه انسانی به خصوص سرمایه اجتماعی و ابعاد آن ... مواجه است که نگهداشت جمعیت را در مناطق روستایی با مشکل مواجه نموده است. از این رو شناخت وضعیت پایداری اجتماعی - اقتصادی از طریق شناسایی شاخص‌های متناسب و بررسی آن‌ها می‌تواند راهی فراروی مسئولان و برنامه ریزان محلی و منطقه‌ای قرار دهد تا بتوانند اهداف طرح‌های روستایی را از توجه محض به مسائل کالبدی به سمت‌وسوی اهداف اقتصادی - اجتماعی هدایت کنند و نارسایی‌ها و مشکلات موجود در این زمینه را در راه دستیابی به توسعه پایدار و پایداری روستایی فراهم نماید. تحقیق حاضر در پاسخگویی به سؤال‌های زیر تدوین شده است:

۱- وضعیت سکونتگاه‌های روستایی محدوده مورد مطالعه از نظر پایداری اجتماعی - اقتصادی چگونه است

۲- مهم‌ترین عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر در دستیابی به پایداری کدام‌اند؟

۳- کدام‌یک از عوامل اجتماعی - اقتصادی بیشترین تأثیر را بر پایداری نواحی روستایی دارند؟

مروری بر ادبیات موضوع

امروزه رویکرد توسعه پایدار به‌عنوان چهارچوبی برای تحلیل سکونتگاه‌های روستایی از ارزش و اعتبار بالایی برخوردار است (Maleki & Bigdeli Rad, 2017)؛ امروزه موضوع پایداری سرلوحه تمامی فعالیت‌ها و برنامه‌های توسعه، از جمله توسعه روستایی است. البته نکته درخور تأمل این است که برای بررسی پایداری در هر زمینه، داشتن دیدگاه همه‌جانبه اهمیت بسیاری دارد. بر همین اساس، در اغلب مطالعات پایداری، با در نظر گرفتن این نکته، جنبه‌های مختلفی برای پایداری به‌طور اعم و پایداری روستایی به‌طور اخص مطرح شده‌اند که عمدتاً شامل سه جنبه اجتماعی - فرهنگی، اقتصادی - فنی و زیست‌محیطی می‌شوند (Nouripour & Shah Vali, 2011).

در ادبیات توسعه پایدار که عمدتاً از جنبش زیست‌محیطی ریشه گرفته است، جنبه‌های اجتماعی و اقتصادی پایداری کمتر مورد توجه قرار گرفته و عموماً به‌عنوان ابزاری کمک‌کننده برای رسیدن به توسعه پایدار در نظر گرفته می‌شوند. در حالی که پایداری حاصل نمی‌شود مگر آن‌که در ابعاد اجتماعی و اقتصادی نیز به سطحی پایه و قابل قبول از پایداری رسیده باشیم (Mckenzie, 2004). پایداری اجتماعی یکی از سه رکن اساسی و هدف‌گایی توسعه پایدار بوده است که بیشتر با ابعاد کیفی

1. You & Zhang
2. Bachev
3. Manos

اجتماعی - اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی استان لرستان پرداخته‌اند. روش تحقیق توصیفی - تحلیلی است. شش شاخص در چهارچوب مؤلفه‌های گوناگون جمعیتی، آموزشی، اجتماعی، خدماتی، اشتغال و تولید تدوین شد که در تعریف شاخص‌ها، علاوه بر استفاده از پیشینه موضوع، انطباق آن‌ها با ویژگی‌های منطقه و شرایط محلی نیز در نظر گرفته شد. **عنابتانی و همکاران (۲۰۱۲)**، در پژوهشی به ارزیابی پایداری اقتصادی در مناطق روستایی با استفاده از فن تصمیم‌گیری چندمعیاره تخصیص خطی در بخش جعفرآباد شهرستان قم پرداخته‌اند. در این پژوهش، از هفت شاخص در چهارچوب مؤلفه‌های گوناگون رفع فقر، سازگاری با محیط، کاهش آسیب‌پذیری، تنوع‌بخشی، کارایی، بهره‌وری و دسترسی به خدمات استفاده شد.

روش‌شناسی تحقیق

این پژوهش در راستای شناخت وضعیت پایداری اقتصادی - اجتماعی از طریق شناسایی شاخص‌های متناسب و بررسی آن است. لذا نوع تحقیق، کاربردی و از نظر ماهیت و روش توصیفی - تحلیلی است. در انجام تحقیق، ابتدا اطلاعات موجود در مورد موضوع و منطقه از کتب، اسناد، مجلات، نقشه پایه، آمارنامه‌ها جمع‌آوری و سپس داده‌های موردنیاز طریق مطالعات میدانی شامل مشاهده، پرسشنامه، مشخصه فردی ویژگی‌های خانوارها مدنظر قرار گرفت؛ بنابراین به‌منظور بررسی وضعیت پایداری اقتصادی - اجتماعی مناطق روستایی بر اساس مرور مقالات معتبر در این زمینه و با بهره‌گیری از نظر متخصصان توسعه و برنامه‌ریزی روستایی از معیارهای ذکر شده در **جدول شماره ۱**، اقدام به تهیه و تدوین پرسشنامه مطابق با طیف لیکرت (۱ خیلی کم، ۵ = خیلی زیاد) شده است.

یکسان است و تفاوت چندانی در میزان اهمیت آن‌ها وجود ندارد. از طرفی دیگر، زیر معیارهای آموزش و نرخ بیکاری به ترتیب مؤثرترین زیر معیارهای پایداری اجتماعی و پایداری اقتصادی در سکونتگاه‌های روستایی کشورند.

نصراآبادی و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی به سنجش و ارزیابی پایداری اجتماعی - اقتصادی نواحی روستایی با تأکید بر محصول غالب کشاورزی پرداخته‌اند. این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی - نظری و از لحاظ ماهیت توصیفی - تحلیلی است. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد که پرورش گل محمدی به‌عنوان فعالیت کشاورزی غالب، در پایداری اجتماعی - اقتصادی برخی از نواحی روستایی دهستان گلاب شهرستان کاشان تأثیرگذار بوده است

افراخته و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی باهدف شناخت پایداری اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی شهرستان رضوانشهر، در پی تشخیص تفاوت‌های اقتصادی ناحیه‌ای در زمینه شاخص‌های پایداری اقتصادی با روش اسنادی و میدانی بوده‌اند. در نهایت این تحقیق برای پایداری اقتصادی محدوده مورد مطالعه، رویکرد متنوع‌سازی معیشت را با تأکید بر مشاغل خانگی، گردشگری و توریسم، کشت دوم و صنایع تبدیلی و تکمیلی را ارائه داده‌اند. **اکبریان رونیزی و شیخ بی‌گلو (۲۰۱۶)** در پژوهشی به تحلیل اولویت‌بندی پایداری اجتماعی دهستان قلعه بیابان شهرستان داراب پرداخته‌اند که از سیزده شاخص برون‌گرایی و تعامل‌پذیری، رضایت از مسکن، رضایت از دسترسی به خدمات، رضایت از عملکرد نهادها، تعلق مکانی، مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، ترس از شیوع ناهنجاری‌های اجتماعی، رضایت از شغل و درآمد، احساس خوشبختی، امید به آینده، مسئولیت‌پذیری و احساس محرومیت برای بررسی و ارزیابی پایداری اجتماعی در این مناطق استفاده کرده‌اند. **توکلی (۲۰۱۴)** در پژوهشی به سنجش پایداری

جدول ۱. فهرست معیارهای پایداری اجتماعی - اقتصادی.

بعد	مؤلفه	شاخص
پایداری اجتماعی	سرمایه اجتماعی	مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، امنیت اجتماعی، عملکرد نهادهای محلی و دولتی، تعلق مکانی، امید به آینده
	رفاه اجتماعی	آموزش، مسکن، بهداشت، ارتباطات، حمل‌ونقل، امکانات و خدمات
	عدالت اقتصادی	اشتغال، سرمایه‌گذاری دولتی، دسترسی اقتصادی
پایداری اقتصادی	ثبات اقتصادی	تنوع، سرمایه‌گذاری روستائیان، میزان تولید، آسیب‌پذیری
	رفاه اقتصادی	هزینه - درآمد، مخارج غیرضروری، پس‌انداز

منبع: Bigdeli Rad & Maleki (2020); Dolatyarian et al. (2020); Bakhshi et al. (2019); Chehrizi et al. (2019); Barzegar et al. (2019); Amir Entekhi et al. (2017); Karimzadeh et al. (2016); Shams Al-Dini et al. (2016); Afrakhteh et al. (2015); Mokhtari Malekabadi et al. (2014); Sojasi Gheidari et al. (2014); Einali (2014); Mohammadi Yeganeh & Valaei (2014); Riahi & Nouri (2014); Farahani et al. (2013); Yarehesar et al. (2013); Badri et al. (2012); Khosrow Beigi et al. (2011); Javadan & Rokanuddin Eftekhari (2010); Portaheri et al. (2010); Ghadiri Masoom et al. (2010); Rokanuddin Eftekhari & Aghayari Hir (2007)

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

لایه‌های هم‌جواری با رودخانه‌های دائمی استان، تراکم آبادی، تراکم جمعیت روستایی، فاصله از راه، فاصله از نزدیک‌ترین شهرها، لایه اراضی استان، شیب و ارتفاع و هم‌پوشانی آن‌ها در رستر نهایی و قرار دادن کل استان در سه کلاس بالا، متوسط، پایین و انتخاب روستاها با توجه به قرار گرفتن آن‌ها در رستر نهایی، از بین ۳۷۸ روستای بالای ۲۰ خانوار، ۳۷ روستا (جدول شماره ۲، تصویر شماره ۲) به‌عنوان نمونه انتخاب و ۲۵۰ پرسشنامه در بازه زمانی ۱۳۹۸-۱۳۹۹ توسط روستائیان تکمیل شده است. پایایی پرسشنامه، از طریق آلفای کرونباخ در نرم‌افزار SPSS، سنجیده شد، که نشان از رضایت‌بخش بودن داده‌ها برای انجام تحقیق هست. نتایج حاصل از آن به ترتیب برای شاخص‌ها اقتصادی و اجتماعی با ۰/۹۲۸ ذکر شده است.

جهت سنجش روایی پرسشنامه ابتدا پرسشنامه‌ای که حاوی شاخص‌های پایداری اقتصادی - اجتماعی بود، تدوین شد و در اختیار خبرگان علمی (اساتید دانشگاهی و پژوهشگرانی که در حوزه پایداری روستایی فعالیت داشته‌اند) قرار گرفت و روایی ابزار تحقیق سنجیده شده و شاخص‌ها و گویه‌های نهایی استخراج گردید. پرسشنامه تدوین‌شده در این مرحله در منطقه مورد مطالعه مورد پیش‌آزمون قرار گرفت و پس از تأیید اعتماد یا پایایی پرسشنامه جهت انجام مراحل میدانی تحقیق تدوین نهایی گردید. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات از روش‌های آماری استنباطی (تحلیل واریانس، تحلیل عاملی و رگرسیون چند متغیره) بهره گرفته شد. جامعه آماری این تحقیق با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی جهت نمونه‌گیری (با استفاده از رستر

جدول ۲. روستاهای مورد مطالعه استان ایلام.

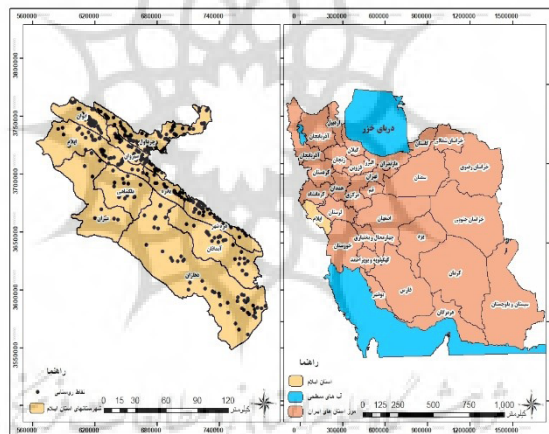
آبادی	جمعیت	خانوار	وضعیت طبیعی	آبادی	جمعیت	خانوار	وضعیت طبیعی
انجیره و تیشه‌کند	۹۰۱	۲۲۵	جنگلی واقع در کوهستان	داروند سرتنگ	۳۳۸	۱۰۴	دشتی
دشت‌آباد سفلی	۸۷	۲۷	دشتی	کلان	۵۳۲	۱۵۰	دشتی
کله‌پالا	۷۰۲	۱۸۶	جنگلی واقع در کوهستان	گنبد پیر محمد	۱۵۷۳	۴۳۶	کوهستانی
شهرک ولیعصر	۹۴۲	۲۱۶	دشتی	میان‌تنگ	۳۷۵	۱۱۷	کوهستانی
مهدی‌آباد	۱۴۹۴	۳۸۳	کوهستانی	شهرک اسلامی	۳۳۴۹	۹۲۰	دشتی
شهرک نبوت	۱۵۰۹	۴۳۳	دشتی	سامان	۶۷۵	۱۸۲	دشتی
چماب	۲۱۴	۶۱	کوهستانی	خرده چشمه	۷۷۷	۲۱۵	دشتی
جانجان	۸۶۶	۲۶۷	دشتی	کلی کلی	۵۸۶	۱۵۹	کوهستانی
لرنی سفلی (جدید)	۲۵۹	۷۲	کوهستانی	چم شیر	۴۶۹	۱۲۷	دشتی
هفت چشمه	۱۶۰۸	۴۵۴	کوهستانی	آب‌انار	۱۳۲۲	۳۳۰	دشتی
چم کیود	۱۲۰۲	۳۵۱	دشتی	شیخ مکان	۷۱۲	۲۰۰	دشتی
هاشم‌آباد	۳۴۲	۷۵	کوهستانی	تلخاب	۷۷۲	۲۰۲	کوهستانی
عباس‌آباد	۱۶۹۵	۴۵۵	دشتی	عین‌خوش	۶۷۱	۱۵۶	دشتی
زرانگوش	۱۴۴۴	۴۰۹	جنگلی واقع در کوهستان	جعفرآباد	۲۲۳۷	۶۲۱	کوهستانی
ابهری‌پایین	۸۴۸	۲۴۷	کوهستانی	ترن	۳۷۳	۹۵	دشتی
شهرک وحدت	۹۳۷	۲۷۹	کوهستانی	قلعه جوق	۱۴۶۸	۳۷۱	کوهستانی
زراب	۴۴۰	۱۰۵	کوهستانی	کهره	۱۶۰۰	۴۵۸	دشتی
پاگل گراب	۱۰۳۷	۲۷۶	جنگلی واقع در کوهستان	سراب کلان	۷۳۹	۱۹۷	کوهستانی
چشمه کیود	۹۷۳	۲۶۰	کوهستانی				

خانوار با ۴۷۵۷۹ خانوار و ۱۷۵۱۳۴ نفر جمعیت هست (تصویر شماره ۱).

یافته‌ها

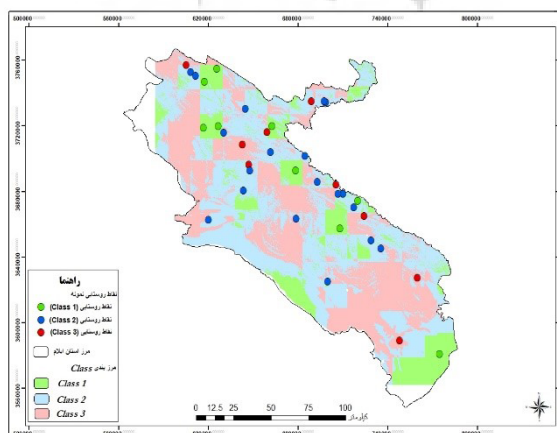
با توجه به اینکه متغیرهای تحقیق از ترکیب شاخص‌هایی در طیف لیکرت حاصل شده‌اند، مقیاس رتبه‌ای به مقیاس فاصله‌ای تغییر یافته است (Asgharpour Masouleh, 2013). به منظور بررسی نرمال بودن توزیع صفات شاخص‌ها و متغیرها از خطای استاندارد ضرایب چولگی و کشیدگی استفاده شد. بدین صورت که اگر مقدار این خطا کوچک‌تر از ۲- و یا بزرگ‌تر از ۲+ باشد، در آن صورت فرض نرمال بودن توزیع رد می‌شود (Habibpour Gatabi & Safari Shali, 2016). همچنین چنانچه ضرایب چولگی و کشیدگی بین ۱.۵- و ۱.۵+ باشد توزیع شاخص‌ها و متغیرهای تحقیق نرمال هست؛ بنابراین با توجه به نرمال بودن داده‌ها آزمون‌ها تحلیل واریانس، رگرسیون چند متغیره و تحلیل عاملی استفاده شده است.

استان ایلام با ۲۰۱۳۳ کیلومترمربع مساحت، ۱/۲ درصد مساحت کشور را دارا هست و به شکل یک متوازی‌الاضلاع و کشیدگی خاص مرزی در گوشه جنوب غربی کشور واقع شده است. این استان بین ۴۵ درجه و ۴۰ دقیقه تا ۴۸ درجه و ۳ دقیقه طول شرقی و ۳۲ درجه و ۳ دقیقه تا ۳۴ درجه و ۲ دقیقه عرض شمالی استقرار یافته است. استان ایلام از جنوب با خوزستان، از شرق با لرستان و از شمال با کرمانشاه همسایه است و از سمت غرب نیز دارای ۴۳۰ کیلومتر مرز مشترک با کشور عراق است. طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ جمعیت استان ایلام ۵۸۰ هزار و ۱۵۸ نفر است که ۶۸ درصد (۳۹۰/۲۶۳ هزار نفر) آن جمعیت شهری و ۳۲ درصد (۱۸۴/۴۴۴ هزار نفر) جمعیت روستایی و ۱۵۹ هزار و ۳۱۰ خانوار است (۴۹ هزار و ۴۵۸ خانوار روستایی) و همچنین دارای ۱۰ شهرستان، ۲۶ بخش، ۴۹ دهستان، ۲۰ شهر و ۱۰۷۲ آبادی هست (Management and Planning Organization of the country, 2017). محدوده مورد مطالعه مناطق روستایی استان ایلام هست که طبق سرشماری سال ۱۳۹۵ دارای ۳۷۸ آبادی بالای ۲۰



فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. موقعیت سیاسی استان ایلام. منبع: بازترسیم نگارندگان، ۱۳۹۹



فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۲. نقاط روستایی مورد مطالعه. منبع: بازترسیم نگارندگان، ۱۳۹۹

توصیف متغیرهای پژوهش

واریانس استفاده شده است. در ادامه با توجه به اینکه در جدول آن مقدار مجذورات باقی‌مانده بزرگ‌تر از مجموع مجذورات رگرسیون است، نشان‌دهنده قدرت تبیین پایین مدل در توضیح تغییرات متغیرها است؛ بنابراین ابعاد پایداری اجتماعی و پایداری اقتصادی برای وضعیت سکونتگاه‌های روستایی در نظر گرفته شد. نتایج آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه در جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که تمامی ابعاد تحقیق به‌طور معناداری میزان پایداری در محدوده مورد مطالعه را تحت تأثیر قرار می‌دهند یا به عبارتی بین ابعاد پایداری به لحاظ آماری تفاوت معناداری در سطح ۹۵ درصد وجود دارد چراکه معیار تصمیم در این ابعاد کمتر از $0/05$ ($\text{sig} = 0$) هست؛ بنابراین تفاوت میانگین بعد اجتماعی و اقتصادی در سطوح وضعیت سکونتگاه‌های روستایی مورد پذیرش قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر تفاوت معناداری بین شاخص‌های پایداری اقتصادی و اجتماعی در ابعاد مختلف وجود دارد. این تفاوت در شاخص‌های بعد اقتصادی در بین روستاهای مورد مطالعه، در مقایسه با شاخص‌های بعد اجتماعی بیشتر است.

در این بخش از پژوهش، به توصیف وضعیت متغیرها در نمونه مورد بررسی پرداخته شده است. با توجه به اینکه برای اندازه‌گیری متغیرها از طیف پنج‌تایی لیکرت استفاده شده است، میانگین متغیرها با عدد ۳ که حد متوسط طیف است، مقایسه می‌شود. با توجه به جدول شماره ۳، میانگین متغیرهای پژوهش در بازه $0/16-1/61$ قرار دارد. انحراف معیار متغیرها نیز در بازه $0/44-0/84$ قرار دارد. بیشترین میانگین مربوط به متغیر مشارکت با مقدار $3/16$ و کمترین میانگین مربوط به متغیر سرمایه‌گذاری دولتی با مقدار $1/61$ است.

«وضعیت سکونتگاه‌های روستایی محدوده مورد مطالعه از نظر پایداری اجتماعی - اقتصادی چگونه است؟»

جهت تحلیل وضعیت سکونتگاه‌های روستایی محدوده مورد مطالعه از نظر پایداری اجتماعی - اقتصادی از آزمون تحلیل

جدول ۳. تحلیل توصیفی متغیرهای پژوهش.

متغیرها	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار	متغیرها	کمینه	بیشینه	میانگین	انحراف معیار
پایداری اجتماعی	۱/۶۶	۴/۲۷	۲/۷۳	۰/۴۴	امکانات و خدمات	۱	۴/۲۹	۲/۴۸	۰/۵۹
سرمایه اجتماعی	۱/۵۷	۴/۳۳	۲/۷۹	۰/۴۵	پایداری اقتصادی	۱/۲۸	۴/۲۱	۲/۳۴	۰/۵۰
مشارکت	۱/۲۹	۵	۳/۱۶	۰/۷۱	عدالت اقتصادی	۰/۷۳	۴/۴۴	۱/۹۹	۰/۶۷
اعتماد بین فردی	۱	۵	۳/۱۴	۰/۶۹	ثبات اقتصادی	۱	۴/۳۲	۲/۵۵	۰/۵۲
اعتماد نهادی	۱	۵	۲/۷۳	۰/۸۰	رفاه اقتصادی	۱/۱۳	۴/۳۳	۲/۴۹	۰/۵۳
انسجام	۱	۴/۵۷	۲/۹۷	۰/۵۸	اشتغال	۱	۴/۳۳	۲/۱۷	۰/۷۵
امنیت اجتماعی	۱/۵	۴/۶۳	۲/۶۱	۰/۵۸	سرمایه‌گذاری دولتی	۱	۵	۱/۶۱	۰/۸۲
عملکرد نهادهای محلی	۱	۵	۲/۲۴	۰/۷۲	دسترسی اقتصادی	۰	۵	۲/۱۹	۰/۷۷
تعلق مکانی	۱	۴/۶	۲/۶۷	۰/۶۹	تنوع	۰/۷۵	۵	۲/۱۵	۰/۷۳
امید به آینده	۱	۵	۲/۸۲	۰/۸۳	سرمایه‌گذاری روستائیان	۱	۵	۲/۹۷	۰/۸۳
رفاه اجتماعی	۱/۵۹	۴/۴۱	۲/۶۷	۰/۵۳	میزان تولید	۰	۴/۲	۲/۳۷	۰/۶۷
آموزش	۱	۴/۶۷	۲/۷۶	۰/۶۳	آسیب‌پذیری	۰/۹۲	۴/۵	۲/۷۲	۰/۵۷
مسکن	۱/۲۹	۵	۲/۹۰	۰/۷۱	هزینه-درآمد	۱	۴/۶	۲/۹۳	۰/۵۹
بهداشت	۱/۶۳	۴/۱۸	۲/۹۶	۰/۶۰	مخارج غیر ضروری	۱	۵	۲/۳۸	۰/۷۱
ارتباطات	۱	۴/۷۵	۲/۶۷	۰/۷۶	پس‌انداز	۱	۴/۴	۲/۱۸	۰/۶۶
حمل‌ونقل	۱	۵	۲/۲۳	۰/۸۴					

جدول ۴. آزمون تحلیل واریانس یک‌طرفه وضعیت پایداری اجتماعی و اقتصادی سکونتگاه‌های روستایی.

Sig	F	میانگین مربعات	درجه آزادی	جمع مربعات		
		۰/۶۰۲	۳۶	۲۱/۶۷۱	بین گروهی	
۰/۰۰۰	۵/۱۰۴	۰/۱۱۸	۲۱۳	۲۵/۱۲۳	درون گروهی	پایداری اجتماعی
			۳۴۹	۴۶/۷۹۴	کل	
		۰/۷۳۳	۳۶	۲۷/۸۲۶	بین گروهی	
۰/۰	۵/۸۲۷	۰/۱۳۳	۲۱۳	۲۸/۲۵۴	درون گروهی	پایداری اقتصادی
			۳۴۹	۵۶/۸۰	کل	

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

واریانس هر یک از عوامل و فراوانی تجمعی درصد واریانس عوامل آورده شده است. مقدار ویژه بیانگر سهم هر عامل از کل واریانس متغیرها هست.

در این تحلیل با توجه به اینکه عامل اول به تنهایی ۱۸/۸۹۷ درصد از واریانس را توضیح می‌دهد به‌عنوان مهم‌ترین عامل معرفی می‌گردد؛ چرا که با ۱۰ نماگر که در جدول شماره ۷ آمده‌اند، بارگذاری شده و بیشترین تأثیر را در بین ۱۲ عامل ذکر شده دارد که نشان‌دهنده وجود رابطه معنادار بین نماگرهای قرار گرفته در این عامل است.

در پژوهش حاضر برای چرخش عاملی از روش واریماکس استفاده شده است. بعد از مرحله چرخش، متغیرهایی که مربوط به هر عامل هستند، به‌صورت ستونی مشخص می‌گردند. پس از پردازش متغیرهای نمایانگر عوامل مؤثر در پایداری اجتماعی و اقتصادی روستایی، نسبت به نام‌گذاری عوامل به‌دست‌آمده اقدام گردید. در جدول شماره ۷ هر یک از عوامل و متغیرهای مربوطه آن عامل همراه با بار عاملی و گویه‌های پوشاننده آن‌ها ذکر گردیده و بار عاملی آن‌ها بزرگ‌تر از ۰/۴۰ دارند، معنادار شده‌اند. مقادیر بار عاملی بر اساس میزان همبستگی هر نماگر با عامل موردنظر محاسبه شده و مشابه مقادیر ضریب همبستگی تفسیر پذیر است. بنابراین مقادیر بار عاملی برای هر متغیر میزان اهمیت آن متغیر را بیان می‌کند.

مهم‌ترین عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر در دستیابی به پایداری کدام‌اند؟»

برای بررسی همبستگی درونی و دسته‌بندی کردن عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر در پایداری روستایی در منطقه مورد مطالعه در قالب چند عامل و تعیین مقدار واریانس تبیین شده توسط هر کدام از عامل‌ها، از تکنیک تحلیل عاملی استفاده شد. هدف از این کار، دستیابی به عامل‌هایی است که به‌صورت پنهانی در مجموعه گویه‌ها وجود دارد و به آسانی قابل مشاهده نیستند. مقدار KMO برای عوامل مؤثر در دستیابی به پایداری ۰/۷۸۹ به‌دست‌آمده که نشان‌دهنده وضعیت مناسب داده‌ها برای تحلیل عاملی است. همچنین مقدار بار تلت ۲۴۷۷۲/۸۶۶ به دست آمد که در سطح ۰/۰۰۰ اطمینان، معنادار بود (جدول شماره ۵).

همچنین برای تعیین عوامل در مطالعه حاضر، عواملی مورد پذیرش قرار گرفته‌اند که مقدار ویژه آن‌ها بزرگ‌تر از ۱ باشد. بر این اساس تعداد ۱۲ عامل استخراج شد که مقدار ویژه آن‌ها بزرگ‌تر از عدد ۱ بود، یعنی هرچه مقدار آن بزرگ‌تر باشد، نشان‌دهنده اهمیت و تأثیر بیشتر آن عامل است. عامل اول بیشترین سهم و عامل هفدهم کمترین سهم در تبیین کل متغیرها را دارند و در مجموع ۱۲ عامل مذکور توانسته‌اند ۷۲/۴۵۴ درصد از کل واریانس متغیرها را تبیین نمایند. در جدول شماره ۶، تعداد عوامل استخراج‌شده، مقدار ویژه هر یک از آن‌ها، درصد

جدول ۵. آزمون بار تلت در سطح معناداری.

سطح معنی	مقدار بار تلت	مقدار KMO	مجموع مورد تحلیل
۰/۰۰۰	۲۴۷۷۲/۸۶۶	۰/۷۸۹	مهم‌ترین عوامل اجتماعی - اقتصادی مؤثر در پایداری روستایی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۶. عوامل استخراج‌شده همراه با ارزش ویژه، درصد واریانس و درصد تجمعی واریانس.

عوامل‌ها	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد واریانس تجمعی
عامل اول	۴/۶۳۶	۱۸/۸۹۷	۱۸/۸۹۷
عامل دوم	۳/۹۱۸	۷/۴۷۶	۲۶/۳۷۲
عامل سوم	۳/۴۱۷	۶/۷۶۲	۳۳/۱۳۵
عامل چهارم	۳/۴۰۱	۶/۳۲۸	۳۹/۴۶۳
عامل پنجم	۳/۰۶۵	۵/۶۹۴	۴۵/۱۵۷
عامل ششم	۲/۶۰۷	۵/۶۶۱	۵۰/۸۱۸
عامل هفتم	۲/۴۰۳	۵/۵۹۸	۵۶/۴۱۷
عامل هشتم	۲/۳۱۴	۴/۸۴۸	۶۱/۲۶۵
عامل نهم	۱/۹۸۸	۴/۴۶۶	۶۵/۷۳۱
عامل دهم	۱/۷۲۰	۳/۶۹۴	۶۹/۴۲۵
عامل یازده	۱/۵۵۵	۱/۸۰۸	۷۱/۲۳۲
عامل دوازده	۱/۱۰۸	۱/۲۲۲	۷۲/۴۵۴

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۷. متغیرهای هر یک از عوامل و میزان بارهای عاملی به‌دست‌آمده از ماتریس چرخش‌یافته.

نام عامل	نماگر	بار عاملی (میزان ضریب)
مشارکت اجتماعی	میزان مشارکت در انتخابات شورای روستا	۰/۶۵۵
	میزان مشورت و هم‌فکری با زنان در امور روستا	۰/۶۳۵
	میزان مشارکت در طرح‌های عمرانی روستا مانند ساخت مسجده طرح هادی روستا و...	۰/۵۹۶
	میزان مشارکت در انتخابات (محلی و ملی) و راهپیمایی تا	۰/۷۲۱
	میزان مشارکت در مراسم جشن و شادی روستا	۰/۵۷۳
	میزان مشارکت در مراسم مذهبی و عزاداری روستا	۰/۶۳۰
	میزان مشارکت در کارهای خیریه‌ای مثل جشن نیکوکاری	۰/۷۰۲
	میزان مشارکت با مردم روستا درباره مشکلات روستا	۰/۵۸۶
	میزان مشارکت با سایر اهالی جهت بهبود محل زندگی و محله	۰/۶۳۴
	میزان همکاری با نهادهای محلی و دولتی در کاهش مشکلات روستا	۰/۷۸۳
رفاه اجتماعی	میزان رضایت از امکانات و خدمات آموزشی مدارس روستا (تعداد کلاس، تعداد معلم، فضای مدرسه، گرمایش و سرمایش مدرسه)	۰/۶۴۵
	میزان رضایت از کیفیت آموزش در مدارس روستا (تدریس معلمان، رفتار مدیر و...)	۰/۶۴۳
	میزان رضایت از مساحت و تعداد اتاق مسکن	۰/۶۱۶
	میزان رضایت از معماری و ظاهر مسکن	۰/۶۳۲
	میزان برخورداری راه‌های منتهی به روستا از علائم راهنمایی و رانندگی مناسب	۰/۵۴۷
	رضایت از کیفیت آسفالت راه‌های منتهی به روستا	۰/۶۲۱
	میزان پاسخگویی امکانات و خدمات روستا (نانوایی، مغازه، آرایشگاه و...) به نیازهای روستائیان	۰/۵۸۴
	میزان پاسخگویی امکاناتی چون برق، آب‌لوله‌کشی، گاز لوله‌کشی و... به نیاز روستائیان	۰/۵۶۱
	ترک روستا جهت تأمین نیازهای خود (خرید لباس، خوراکی و وسایل کشاورزی و...)	۰/۷۶۸
	میزان رضایت از خدمات و امکانات بهداشتی روستا	۰/۶۹۴
	میزان رضایت از خدمات بیمه درمانی، تأمین اجتماعی، بیمه روستایی و...	۰/۶۵۱
	خارج شدن از روستا جهت انجام امور بهداشتی و پزشکی خود و خانواده (مراجعه به پزشک، واکسن زدن کودکان و...)	۰/۷۲۹

ادامه جدول ۷. متغیرهای هر یک از عوامل و میزان بارهای عاملی به دست آمده از ماتریس چرخش یافته.

نام عامل	نماگر	بار عاملی (میزان ضریب)
اعتماد اجتماعی	میزان اعتماد به اهالی روستا	۰/۶۴۲
	میزان امانت وسایل کار به اهالی روستا	۰/۷۳۲
	میزان ضمانت مالی اهالی روستا	۰/۷۴۳
	میزان اعتماد به مدیران روستایی (شوراء دهیار)	۰/۶۷۳
	میزان اعتماد به سیستم ارائه خدمات حمل و نقل روستایی	۰/۶۳۶
	میزان اعتماد به نیروی انتظامی و مأموران آن در تأمین امنیت روستا	۰/۷۰۰
تنوع محصولات	فعالیت در سایر مشاغل در کنار شغل اصلی	۰/۷۵۴
	منبع درآمد دیگری غیر از درآمد شغل اصلی (کمپته امداد، بهزیستی، شغل دوم، کمک دیگران)	۰/۵۳۳
	تنوع در اراضی کشاورزی (آبی، دیم، باغات، زمین کشاورزی)	۰/۶۳۲
	تنوع در تولیدات و محصولات شغلی	۰/۷۵۳
میزان تولید	میزان فروش محصولات و تولیدات	۰/۵۷۶
	میزان تولیدات غیر زراعی (دامی، صنایع دستی و...)	۰/۵۵۵
	میزان توسعه و افزایش حجم مبادلات اقتصادی در روستا و خارج از روستا	۰/۷۳۵
	میزان محصولات و تولیدات متناسب با نیازهای خانواده	۰/۵۶۷
تعلق مکانی	میزان تناسب تولید محصولات کشاورزی با سطح زیر کشت	۰/۵۲۱
	میزان سکونت جوانان روستا پس ازدواج در روستا	۰/۷۳۹
	میزان بازگشت جوانان بعد از پایان تحصیل به روستا	۰/۶۰۴
	میزان تمایل به سرمایه‌گذاری روی اراضی کشاورزی یا سایر فعالیت‌های تولیدی	۰/۵۲۱
	میزان علاقه به زندگی در کنار اقوام و آشنایان	۰/۶۰۲
	میزان علاقه به تحصیل در روستا	۰/۵۶۳
اشتغال	میزان رضایت از شغل	۰/۶۸۷
	میزان تناسب درآمد به دست آمده با شغل	۰/۵۵۲
	میزان احساس امنیت در شغل	۰/۵۷۶
	میزان اشتغال اعضای خانواده به شغل مناسب و دلخواه	۰/۶۳۳
دسترسی اقتصادی	میزان تأمین مخارج زندگی از طریق شغل	۰/۵۱۱
	دسترسی به بازار فروش محصولات و تولیدات	۰/۵۵۹
	آموزش لازم جهت استفاده از ابزار وسایل جدید در زمینه اشتغال	۰/۶۳۲
	اطلاع از قیمت محصولات در بازار در زمان مناسب و به نحوی مناسب	۰/۶۵۱
	مهیا بودن شرایط استفاده از اعتبارات بخش‌های کشاورزی، مسکن و...	۰/۵۵۷
	رضایت از نحوه انتقال محصولات و تولیدات به بازار فروش	۰/۶۰۹
امید به آینده	رضایت از نحوه دسترسی به ابزار و امکانات و عوامل تولیدی (مثلاً تراکتور، بذر... یا سایر ابزار مربوطه)	۰/۵۶۷
	میزان خوش‌بین بودن به فراهم شدن یک زندگی مطلوب برای خود و سایر اعضای خانواده در آینده	۰/۷۰۳
	میزان خوش‌بین بودن به فراهم شدن یک زندگی مطلوب برای همه روستائیان در آینده	۰/۶۷۲
	میزان تمایل به زندگی کردن فرزندان خود در روستا	۰/۷۴۸
انسجام اجتماعی	میزان امیدواری به ماندگاری جمعیت در روستا و بازگشت مهاجران به روستا در آینده	۰/۶۱۲
	میزان گذشت، صداقت، امانت‌داری و کمک به دیگران در بین اهالی روستا	۰/۶۶۸
	میزان کمک اهالی روستا در فصل کار به همدیگر	۰/۶۷۸
	میزان اهمیت اهالی روستا به عقاید و نظرات دیگر اهالی	۰/۵۵۶

ادامه جدول ۷. متغیرهای هر یک از عوامل و میزان بارهای عاملی به دست آمده از ماتریس چرخش یافته.

نام عامل	نماگر	بار عاملی (میزان ضریب)
	رضایت از درآمد سالانه	۰/۶۱۵
هزینه - درآمد	میزان کفاف بودن درآمد سالانه با هزینه‌های زندگی	۰/۵۰۵
	میزان صرف درآمد جهت امور بهداشتی و پزشکی	۰/۶۴۱
	میزان صرف درآمد جهت رفت و آمد به خارج از روستا	۰/۶۲۸
	میزان صرف درآمد جهت تحصیل فرزندان	۰/۶۶۶
	میزان توانایی خانواده جهت پس انداز کردن (طلا، زمین، مسکن و...)	۰/۵۳۵
پس انداز	میزان تمایل به پس انداز کردن پول در بانک تا	۰/۵۶۱
	میزان پس انداز حاصل از فعالیت در بخش کشاورزی	۰/۵۲۳
	میزان پس انداز حاصل از فعالیت در بخش دامداری	۰/۵۶۳
	میزان پس انداز حاصل از فعالیت در سایر بخش تا (باغداری، کارگری و...)	۰/۶۴۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

کدام یک از عوامل اجتماعی - اقتصادی بیشترین تأثیر را بر پایداری نواحی روستایی دارند؟

متغیر وابسته و متغیرهای مستقل یک رابطه خطی وجود دارد. لذا با استفاده از مدل رگرسیونی چندگانه، اثرات عوامل اجتماعی - اقتصادی در پایداری روستاهای نمونه مشخص می‌گردد. به طوری که نتایج حاصله حکایت از آن دارد ابعاد ۱۸ گانه اجتماعی - اقتصادی کاملاً معنادار هستند (جدول شماره ۹).

با توجه به جدول شماره ۱۰ می‌توان فهمید که تأثیر کدام یک از شاخص‌ها بر پایداری اجتماعی - اقتصادی منطقه بیشتر است. این کار از دو طریق میزان Sig یا از طریق مقدار Beta امکان پذیر است، در صورتی که مقدار Sig هر متغیر کوچک‌تر از ۵ درصد باشد یا مقدار Beta آن بالاتر باشد، تأثیر آن متغیر بیشتر است. با توجه به یافته‌ها، از بین شاخص‌های ۱۸ گانه مورد بررسی پایداری در روستاهای نمونه در مؤلفه‌های اجتماعی، رفاه اجتماعی (۰/۱۷۵) و مشارکت (۰/۰۷۹) دارای بیشترین میزان تأثیر و امید به آینده (۰/۰۳۰) و عملکرد نهادها (۰/۰۲۲) کمترین میزان تأثیر و در مؤلفه‌های اقتصادی، آسیب‌پذیری با (۰/۰۱۰۹) بیشترین تأثیر منفی بر پایداری اقتصادی منطقه را دارد و بعد دسترسی اقتصادی با (۰/۰۶۲) بیشترین میزان تأثیر مثبت و سرمایه‌گذاری دولتی (۰/۰۲۱) و سرمایه‌گذاری روستائیان (۰/۰۲۹) کمترین میزان تأثیر را در پایداری روستاهای منطقه مورد مطالعه به دنبال داشته‌اند (جدول شماره ۱۰).

در این بخش از تحقیق، برای بررسی دامنه عوامل اجتماعی - اقتصادی که بیشترین تأثیر را بر پایداری نواحی روستایی منطقه مورد مطالعه دارند، با توجه به داده‌های گردآوری شده از طریق پرسشنامه، از رگرسیون خطی چندگانه استفاده شده است. این آزمون سطح معنادار بودن شاخص‌های به کار گرفته شده را نشان می‌دهد. در محاسبات رگرسیون خطی چندگانه این قابلیت وجود دارد تا سهم هر متغیر مستقل را بر روی متغیر وابسته به صورت جداگانه بسنجیم. لذا در این آزمون از داده پایداری استخراج شده به عنوان متغیرهای مستقل در تحلیل رگرسیون چندگانه مورد استفاده قرار گرفت. بررسی مدل برازش رگرسیونی نشان‌دهنده تأثیر مثبت عوامل اجتماعی - اقتصادی در پایداری نواحی روستایی به میزان ۰/۹۹۹ است یا به عبارتی ضریب همبستگی چندگانه نشان می‌دهد که ۰/۹۹۹ درصد از تغییرات واریانس متغیر وابسته، به وسیله متغیرهای مستقل مطرح شده تبیین می‌شوند (جدول شماره ۸).

جدول شماره ۱۰ نشان می‌دهد، با توجه به اینکه Sig به دست آمده کمتر از ۵ درصد است، H_0 رد می‌شود. یعنی بین

جدول ۸. مدل برازش رگرسیونی.

اشتباه معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰/۰۲۲۲۵	۰/۹۹۷	۰/۹۹۷	۰/۹۹۹

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۹. تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی بین میزان اثرات اجتماعی - اقتصادی بر پایداری روستایی.

مؤلفه‌ها	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره آزمون F	سطح معناداری
اثر رگرسیونی	۴۵/۱۷۰	۱۷	۲/۶۵۷	۵۳۶۸/۴۶۱	۰/۰۰۰
باقیمانده	۰/۱۱۵	۳۳۲	۰/۰۰۰		
کل	۴۵/۲۸۵	۳۴۹			

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

جدول ۱۰. ضرایب شدت روابط میان متغیرهای اثرات اجتماعی - اقتصادی در پایدار روستایی.

نام متغیر	ضرایب غیراستاندارد			T	سطح معنی داری
	B	خطای B	ضرایب استاندارد شده		
عرض از مبدأ	-۰/۱۲	۰/۰۱۲	بتا B	-۰/۹۳۴	۰/۳۵۱
مشارکت	۰/۰۷۹	۰/۰۰۳	۰/۱۳۲	۲۸/۹۰۳	۰/۰۰۰
اعتماد	۰/۰۵۹	۰/۰۰۳	۰/۰۸۵	۱۷/۸۰۷	۰/۰۰۰
انسجام	۰/۰۴۲	۰/۰۰۳	۰/۰۵۸	۱۲/۹۹۷	۰/۰۰۰
امنیت	۰/۰۴۷	۰/۰۰۳	۰/۰۶۴	۱۶/۹۱۰	۰/۰۰۰
عملکرد نهادها	۰/۰۲۲	۰/۰۰۳	۰/۰۲۸	۸/۳۱۹	۰/۰۰۰
تعلق مکانی	۰/۰۴۹	۰/۰۰۳	۰/۷۹	۱۵/۸۵۱	۰/۰۰۰
امید به آینده	۰/۰۳۰	۰/۰۰۲	۰/۰۵۹	۱۳/۳۳۷	۰/۰۰۰
رفاه اجتماعی	۰/۱۷۵	۰/۰۰۴	۰/۲۱۷	۴۱/۷۴۵	۰/۰۰۰
اشتغال	۰/۰۵۸	۰/۰۰۳	۰/۱۰۲	۲۱/۵۶۵	۰/۰۰۰
سرمایه‌گذاری دولتی	۰/۰۲۱	۰/۰۰۳	۰/۰۴۲	۸/۳۰۴	۰/۰۰۰
دسترسی اقتصادی	۰/۰۶۲	۰/۰۰۳	۰/۱۱۱	۱۷/۹۱۸	۰/۰۰۰
تنوع	۰/۰۴۳	۰/۰۰۳	۰/۰۷۵	۱۴/۸۰۷	۰/۰۰۰
سرمایه‌گذاری روستائیان	۰/۰۲۹	۰/۰۰۲	۰/۰۵۶	۱۴/۵۷۷	۰/۰۰۰
میزان تولید	۰/۰۵۴	۰/۰۰۳	۰/۰۸۵	۱۵/۸۴۷	۰/۰۰۰
آسیب‌پذیری	۰/۱۰۹	۰/۰۰۳	۰/۱۴۷	۳۵/۲۶۵	۰/۰۰۰
هزینه-درآمد	۰/۰۵۷	۰/۰۰۳	۰/۰۷۹	۲۰/۶۰۳	۰/۰۰۰
مخارج غیر ضروری	۰/۰۶۱	۰/۰۰۳	۰/۱۰۴	۲۱/۹۹۰	۰/۰۰۰
پس‌انداز	۰/۰۵۶	۰/۰۰۳	۰/۱۱۵	۲۰/۴۶۹	۰/۰۰۰

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۹

بحث و نتیجه‌گیری

همگام با حفظ کیفیت محیطی و مرتبط با نظام‌های اقتصادی برای دستیابی به بالاترین سطح رضایت زندگی هست. همچنین پایداری اقتصادی به معنی تقویت مبانی اقتصاد و دستیابی به امنیت اقتصادی از نظر دسترسی به معیشت پایدار، در امور مستمر و باثبات، اشتغال سودمند و منابع مالی قابل اتکا و در نهایت، فناوری مقتضی و همساز با محیط و بهره‌برداری از منابع انسانی هست. پایداری اجتماعی - اقتصادی باهدف بهبود استاندارد زندگی

یکی از مباحث مهم در ارتباط با سکونتگاه‌های روستایی مقوله پایداری اجتماعی - اقتصادی است. این دو مؤلفه، به علت توجه بیشتر به مؤلفه‌های پایداری محیطی تا حد زیادی در سایه و سیطره آن قرار گرفته و کمتر به‌طور مستقل بررسی شده‌اند. پایداری اجتماعی به معنی زندگی سالم از طریق رفع نیازهای اساسی آحاد جامعه روستایی با لحاظ کردن کیفیت زندگی،

مردم در مناطق روستایی و کاهش فاصله نابرابری‌های بین روستایی و بین‌شهری، توجه به زیرساخت‌های اجتماعی-اقتصادی مانند مشارکت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، امنیت، افزایش اشتغال، افزایش میزان تولید، افزایش درآمد... مورد توجه قرار می‌گیرد.

در مقاله حاضر پایداری اجتماعی با دو مؤلفه سرمایه اجتماعی (شامل مشارکت، اعتماد، انسجام و امنیت اجتماعی، عملکرد نهادهای محلی و دولتی، تعلق مکانی و امید به آینده) و رفاه اجتماعی (شامل آموزش، مسکن، بهداشت، ارتباطات، حمل‌ونقل و ارتباطات و خدمات) و پایداری اقتصادی با سه مؤلفه عدالت اقتصادی (شامل اشتغال، سرمایه‌گذاری دولتی و دسترسی اقتصادی)، ثبات اقتصادی (شامل تنوع، سرمایه‌گذاری روستائیان، میزان تولید و آسیب‌پذیری) و رفاه اقتصادی (شامل هزینه-درآمد، مخارج غیرضروری و پس‌انداز) مورد بحث و بررسی قرار گرفتند که با تحقیقات افرادی چون بیگدلی راد و ملکی (۲۰۲۰)، دولتیاران و همکاران (۲۰۲۰)، بخشی و همکاران (۲۰۱۹) و سایر کسانی که پیشتر در مقاله به آن‌ها اشاره شده، مطابقت دارد.

برای وضعیت سکونتگاه‌های روستایی محدوده مورد، از نظر پایداری اجتماعی-اقتصادی آزمون تحلیل واریانس استفاده شده است. نتایج آزمون نشان می‌دهد که مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ است ($\text{sig} = 0/00$) بنابراین تفاوت میانگین بعد اجتماعی و اقتصادی در سطوح وضعیت سکونتگاه‌های روستایی مورد پذیرش قرار می‌گیرد. این نتایج با یافته‌های کبابی و درویشی (۲۰۱۹)، صالح پور و جلالیان (۲۰۱۷)، عزیزپور و همکاران (۲۰۱۴) و مطابقت دارد. همچنین برای تعیین مهم‌ترین عوامل اجتماعی-اقتصادی مؤثر در دستیابی به پایدار، عواملی مورد پذیرش قرار گرفته‌اند که مقدار ویژه آن‌ها بزرگ‌تر از ۱ باشد. بر این اساس تعداد ۱۲ عامل استخراج شد که مقدار ویژه آن‌ها بزرگ‌تر از عدد ۱ بود، یعنی هرچه مقدار آن بزرگ‌تر باشد، نشان‌دهنده اهمیت و تأثیر بیشتر آن عامل است. عامل اول بیشترین سهم و عامل دوازدهم کمترین سهم در تبیین کل متغیرها را دارند و در مجموع ۱۲ عامل مذکور توانسته‌اند ۷۲/۴۵۴ درصد از کل واریانس متغیرها را تبیین نمایند. بررسی مدل برازش رگرسیونی نشان‌دهنده تأثیر مثبت عوامل اجتماعی-اقتصادی در پایدار نواحی روستایی به میزان ۰/۹۹ است. با استفاده از مدل رگرسیونی چندگانه اثرات عوامل اجتماعی-اقتصادی در پایداری روستاهای نمونه مشخص گردید. به طوری که نتایج حاصله حکایت از آن دارد ابعاد ۱۸ گانه اجتماعی-اقتصادی کاملاً معنادار است و از بین شاخص‌های ۱۸ گانه مورد بررسی پایداری در روستاهای نمونه در مؤلفه‌های اجتماعی (رفاه اجتماعی) دارای بیشترین میزان تأثیر و در مؤلفه‌های اقتصادی (دسترسی اقتصادی) بیشترین و (سرمایه‌گذاری دولتی) کمترین میزان تأثیر را در

پایداری روستاهای منطقه مورد مطالعه به دنبال داشته است. لذا با توجه به نتایج هر یک آزمون‌های آماری می‌توان به این نکته رسید که پایداری اجتماعی و اقتصادی در مناطق روستایی استان ایلام با توجه به معیارهای ذکر شده از تفاوت معناداری برخوردارند به این صورت که پایداری اقتصادی از نوسانات بیشتری نسبت به پایداری اجتماعی برخوردار است. این نتایج با یافته‌های حسینی و همکاران (۲۰۲۰)، شمس‌الدینی و همکاران (۲۰۱۶) مطابقت دارد. پس می‌توان گفت که بعد اقتصادی پایداری (از جمله افزایش اشتغال، افزایش درآمد، پس‌انداز، ایجاد شرایط افزایش سرمایه‌گذاری روستائیان، افزایش میزان تولید و...) در محدوده مورد مطالعه به توجه و رسیدگی بیشتری نیازمند است. در کل با توجه به نتایج توصیفی و تحلیل پژوهش جهت کمک به تحقق ابعاد اجتماعی-اقتصادی توسعه پایدار در مناطق روستایی استان ایلام، ارتقاء شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی می‌بایست در اولویت توجه قرار بگیرند؛ که نیازمند برنامه‌ریزی و مدیریت مناسب سرزمین جهت جلوگیری از ناپایداری مناطق روستایی است. با توجه به نتایج پژوهش به منظور ارتقاء پایداری اجتماعی-اقتصادی در محدوده مورد مطالعه پیشنهادهایی بدین شرح ارائه می‌گردد: برنامه‌ریزی به منظور تأمین فرصت‌های لازم برای اشتغال، با تأکید بر شناسایی پتانسیل‌های محلی (به ویژه در بخش گردشگری طبیعی و فرهنگی و همچنین با تأسیس صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی)؛ فراهم کردن شرایط مشارکت هرچه بیشتر روستائیان در کلیه مراحل برنامه‌ریزی و مدیریت؛ آگاه‌سازی روستائیان، مدیران روستایی و دست‌اندرکاران توسعه در باب مسائل مختلف روستا (افزایش عملکرد نهادهای محلی و دولتی)؛ گسترش امکانات و خدمات در مناطق روستایی که به تبع آن شرایط برای ماندگاری و زندگی راحت روستائیان در روستاها فراهم می‌شود، سرمایه‌گذاری دولت در زمینه خدمات‌رسانی و اشتغال متناسب با نیازها و جمعیت، فراهم کردن شرایط مناسب جهت سرمایه‌گذاری روستائیان در امور زندگی، فراهم کردن شرایط مناسبی که آسیب‌پذیری روستائیان را در برابر شرایط مختلف در امور تولید، اشتغال و... ایجاد کند.

تشکر و قدردانی

این مقاله مستخرج از رساله دکتری سکینه کرمشاهی تحت عنوان «تحلیل فضایی پایداری اقتصادی-اجتماعی مناطق روستایی استان ایلام» است. جهت تدوین این مقاله مراتب سپاس و قدردانی خود را از زحمات استاد ارجمندم جناب آقای دکتر سید اسکندر صیدایی که از راهنمایی‌های ارزشمند ایشان بهره‌مند گشتم، اعلام می‌دارم.

References

- Afrakhteh, H., Riahi, V., Javan, F. (2015). Economic sustainability of rural settlements in Rezvanshahr. *Quarterly Journal and international of the Iranian Geographical Society*, 13(4), 93-117.
- Akbarian Ronizi, S., Shaykh-Baygloo, R. (2016). The Analysis and Prioritization of Social Sustainability of Rural Environments (Case Study: Ghal'eh Biaban District Darab Sub-Province). *Geography and Environmental Sustainability*, 5(4), 35-47.
- Alavizadeh, S.A.M. (2007). The models of socio-economic development with emphasis on rural sustainable development in Iran. *Political-Economic Journal*, 245, 190-201.
- Amir Entekhi, Sh., Javan, F., Naeemabadi, N. (2017). Social capital and sustainability of rural areas in Kashmar city. *Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development*, 6(2), 79-96.
- Annabestani, A.A., Shayan, H., Shams al-Dini, R., Taghilo, A.A., Zarei, A. (2012). Evaluation of economic sustainability in rural areas using multi-criteria linear allocation decision making technique (Case study: Jafarabad section, Qom city). *Geography and Environmental Studies*, 1(4), 118-140.
- Asgharpour Masouleh, A. (2013). Preliminary statistics for social sciences. Tisa Publications, Tehran.
- Azizpour, F., Afrakhteh, H., Shamanian, M. (2014). Spatial Analysis of Quality of Life in Rural Settlements, Case Study: Gorgan County Explosive Village. *Space Economics and Rural Development Quarterly*, 3(1), 107-122.
- Badri, S.A., Faraji Sabkbar, H.A., Javadan, M., Ashrafi, H. (2012). Ranking the level of sustainability of rural areas based on the Vikor model, Case study: Villages of Fasa city. *Geography and development*, 26, 1-20.
- Bakhshi, Z., Motiee Langroudi, S.H., Faraji Sabkbar, H.A., Ghadiri Masoom, M. (2019). Spatial analysis of economic sustainability of rural settlements (Sabzevar-Neishabour region). *Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development*, 8(3), 1-32.
- Bachev, H., Ivanon, B., Toteva, D., & Sokolova, E. (2017). Agrarian sustainability in Bulgaria- economic, social and ecological aspects. *Bulgarian Journal of Agricultural Science*, 23 (4), 519-525.
- Barzegar, S., Bakhshi, A., Heidari, M.T. (2019). Explaining Socio-Economic Sustainability in Small Cities with Sustainable Development Approach (Example: Small Cities in Northern Iran). *Majles and Strategy Quarterly*, 26(97), 5-38.
- Bigdeli Rad, V., Maleki, S. (2020). The identifying of effective criteria social and economic sustainability in rural areas of Iran. *Human Geography Research*, 52(1), 147- 163.
- Chehrazi, E., Monzem Ismailpour, A., Ghani Zare, M. (2019). Measuring the level of social sustainability in rural areas (Case study: Lower rural district of Kashmar city). *Journal of Human Settlement Planning Studies*, 14(3), 717-733.
- Dolatyarian, K., Heydari, R., Shaterian, M. (2020). Evaluation and Evaluation of Social Sustainability Indicators and its Role in Satisfaction of Noorabad Residents Using Structural Equation Modeling. *11(42)*, 55-68.
- Einali, J. (2014). Assessing the role of second home tourism in diversifying to rural economy, Case study: Hesar Valiasr village in Avaj city. *Journal of Research and Rural Planning*, 3(5), 97-107.
- Farahani, H., Valai, M., Rasoulinia, Z. (2013). Assessing the effects of the Malekan weekly market on the economic sustainability of rural areas (Case study: North Marhamatabad rural district, Miandoab). *Journal of Research and Rural Planning*, 2(1), 211-232.
- Galani-Moutafi, V. (2013). Rural space (re) produced e Practices, performances and visions (A case study from an Aegean island). *Journal of Rural Studies*, 32(4), 13-103.
- Ghadiri Masoom, M., Zianoushin, M.M., Khorasani, M.A. (2010). Economic stability and its relationship with spatial characteristics: A case study of the villages of Kahin rural district of Kaboudar Ahang city. *Quarterly Journal of Rural and Development*, 13(2), 1-29.
- Habibpour Gatabi, K., Safari Shali, R. (2016). Comprehensive guide to using spss in survey research (quantitative data analysis). Thinkers Publications, Tehran.
- Hosseini, S.K., Musa Kazemi, S.M., Hoshyar, H. (2020). Measuring sustainability and analysis of factors affecting the achievement of sustainable development in urban areas, Case study: Mahabad. *Geography (Regional Planning) Quarterly*, 10(2), 471-491.
- Javadan, M., Rokanuddin Eftekhari, A. (2010). Measuring indicators of sustainable social development in rural areas using GIS, Case: Sarband ward (Shazand city - Markazi province). *Journal of GIS-RS Application in Planning*, 1(1), 65- 78.
- Karimzadeh, H., Valaei, M., Manafi Azar, R. (2016). Ghyrzray employment and its role in sustainable rural economy Case Study: Marhamat Abad district center, Miyandoab Township. *Geographical Planning of Space*, 6(20), 129-144.
- Kiai, M., Darvishi, Y. (2019). Analysis of Socio-Economic Sustainability of Rural Areas of Pirashahr, Case Study: Gomishan County. *Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development*, 8(3), 227-250.
- Khosrow Beigi, R., Shayan, H., Sajasi Gheidari, H., Sadeghlou, T. (2011). Measuring and evaluating sustainability in rural areas using fuzzy-TOPSIS multivariate decision making technique. *Rural Research*, 2(1), 151-185.
- Management and Planning Organization of the country. (2017). *Management and Planning Organization of Ilam Province*, Statistics and Information Unit.
- Manos, B., Bournaris, T., Chatzinikolaou, P. (2013). Impact assessment of CAP policies on social sustainability in rural areas: An application in Northern Greece. *Operational Research*, 11(1), 77-92.
- Maleki, Sh., Bigdeli Rad, V. (2017). Criteria of social sustainability in rural areas of Iran. *International Journal of Space Existence*, 6(1), 79-84.
- Mckenzie, S. (2004). *Social Sustainability: Toward Some Definitions*. Hawke Research Institute, University of South Austral-

- ia, Working Paper Series, No 27 available on: <http://www.sapo.org.au/pub/pub241.html>(June 2013).
- Missimer, M., Robert, K.H., Broman, G., & Sverdrup, H. (2010). Exploring the possibility of a systematic and geneic approach to social sustainability. *Journal of Cleaner Production*, 18(3), 112-1107.
- Mohammadi Yeganeh, B., Valaei, M. (2014). The Diversification to rural economy to achieve sustainable development, Case study: North Marhamatabad rural district, Miandoab. *Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development*, 3(8), 54-70.
- Mokhtari Malekabadi, R., Marsousi, N., Hosseini, S.A., Gholami, M. (2014). Assessment and evaluation of socio-cultural sustainability indicators in extractive cities (Case study of As-saluyeh mining town). *Journal of Research and Urban Planning*, 5(19), 91-110.
- Nasrabadi, Z., Firoozi, M.A., Mohammadi Deh Cheshmeh, M. (2016). Measuring and evaluating the socio-economic sustainability of rural areas with emphasis on the dominant agricultural product (Case study: Gulab rural district of Kashan). *Zagros Vision Geography and Urban Planning Quarterly*, 8 (29), 19-31.
- Nouripour, M., Shah Vali, M. (2011). Evaluation of rural sustainability criteria in Dena city based on communication process: Application of hierarchical analysis. *Rural Research*, 2(1), 63-92.
- Portaheri, M., Sajasi Gheidari, H., Sadeghlou, T. (2010). Measuring and prioritizing social sustainability in rural areas using ranking techniques based on similarity to fuzzy ideal solution, (Case study: Suburban rural district of Khodabandeh city). *Rural Research*, 1(1), 1-31.
- Rokanuddin Eftekhari, A.R., Aghayari Hir, M. (2007). Leveling the Sustainability of Rural Development, Case Study of Hir, *Geographical Research*. 39(61), 31-44.
- Riahi, V., Nouri, A. (2014). Diversification of economic activities and sustainability of villages, Case study: Khorramdareh city. *Quarterly Journal of Space Economics and Rural Development*, 3(4), 113-128.
- Shabirchima, J., Randinli, D.A. (1994). Implement of decentralization projects in Asia: Local facilities for rural development. Translated by Abbas Hakimi and others, Publications of the Center for Research and Study of Rural Issues, Tehran.
- Salehpour, Sh., Jalalian, H. (2017). Measuring the sustainability of quality of life in rural settlements (Case study: Hasanlu village, West Azerbaijan). *rural development strategies*, 4(4), 427-452.
- Shams Al-Dini, A., Jamini, D., Jamshidi, A.R. (2016). Assessment and analysis of social sustainability in rural areas (Case study: Javanrood city). *Rural Research*, 7(3), 486-502.
- Sojasi Gheidari, H., Romiani, A., Sanei, S. (2014). Evaluation and explanation of the function of rural industries in development, case study: Saein Ghaleh village in Abhar city. *Space Economics Quarterly*, 3(2), 87-105.
- Tavakoli, J. (2014). Assessing Socio-Economic Sustainability of Rural Settlements in North and South Khaveh Villages, Lorestan Province. *Journal of Applied Research in Geographical Sciences*, 14(32), 71-92.
- Yarehesar, A., Badrei, S., Portaherei, M., Farajisabokbar, H. (2013). Study and Defining the Process for Selecting Sustainability Evaluation and Appraisal Indicators for Rual Habitats of Metropolitan Areas Case:Tehran Metropolitan. *Geography and Development Iranian Journal*, 11(32), 127-148. doi: 10.22111/gdij.2013.1168
- You, H., Zhang, X. (2017). Sustainable livelihoods and rural sustainability in China: Ecologically secure, economically efficient or socially equitable? *Resources, Conservation and Recycling*, [jo ur nal home p age: www.elsevier.com/locate/resconrec](http://www.elsevier.com/locate/resconrec), 1-13.



پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی